

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**Філософський факультет
Кафедра релігієзнавства**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛІПА

« 31 » 08 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РЕЛІГІЯ В МЕДІАПРОСТОРІ**

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	031 Релігієзнавство
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Релігієзнавство
спеціалізація	-
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2024/2025</u>
Семестр	VIII
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі:

Пілецький Євген Анатолійович, к.ф.н., доцент кафедри релігієзнавства

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. Масіненко Т.І. «31» 08 2022 р.

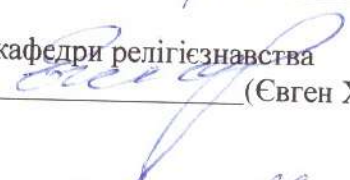
на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.

Розробник: Пілецький Євген Анатолійович, к.ф.н., доцент кафедри релігієзнавства

Затверджено

« 26 » серпня 2021 р.

Зав. кафедри релігієзнавства

 (Євген ХАРЬКОВЩЕНКО)

Протокол № від « 26 » 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » серпня 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » 08 2021 року

Затверджено на 2022-2023 н.р. Пр № від 31.08.2022 р.
Маслікова І.І.

ВСТУП

1. Мета дисципліни — формування цілісного уявлення студентів про сучасний стан медійного залучення та висвітлення релігій, релігійних організацій, течій, об'єднань та релігійних діячів у контексті як глобальних світових процесів та основних тенденцій, так і на теренах України. Опанування студентами методів професійного дослідження, формування розуміння сутності медійної участі релігійних агентів та проблем сучасного релігійного життя.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни.

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики релігієзнавчих процесів; основні релігієзнавчі теорії та методи досліджень, основні релігієзнавчі поняття та категорії.
2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо релігійних феноменів, обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо значення релігії в житті людини, використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією, критичного ставлення та прогнозування стосовно релігійних подій та явищ; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Релігія в медіапросторі» знайомить студентів із сутністю та основними проблемами щодо положення релігії і церкви в сучасному медіапросторі; із системою понять, прийомів і методів, які дозволяють адекватно, цікаво, глибоко висвітлювати релігійну інформацію та відтворювати її з позицій журналістської етики та професійних стандартів.

4. Завдання (навчальні цілі) – ознайомити студентів з сучасним станом медійної активності релігій, релігійних організацій, течій, об'єднань та релігійних діячів, розкрити основні особливості, форми та прояви такої медійної активності. Навчити студентів орієнтуватися у сучасних підходах до вивчення релігійної інформаційної політики, надати цілісну систему знань про сутність і значення медіа та ЗМІ в духовно-культурному житті суспільства, конституційні гарантії та правове регулювання діяльності релігійних організацій в Україні і за кордоном в рамках законодавства про свободу слова. У результаті вивчення дисципліни студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання при вирішенні професійних завдань, вдаватися до діалогу з віруючими різних конфесій як засобу досягнення консенсусу, громадянської злагоди в суспільстві.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ФК 1. Усвідомлення структури релігієзнавства та його теоретичних основ.

ФК 3. Здатність застосовувати багатоманіття методологій релігієзнавства при вивченні феномену релігії.

ФК 5. Здатність аналізувати сутність, властивості та інші системні характеристики феномену релігії із застосуванням спеціальних методів релігієзнавства.

ФК 12. Здатність здійснювати експертно-аналітичну та консультативну роботу в сфері релігієзнавства.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
	Результат навчання			

Код				
	Знати:			
1.1	особливості предмету релігія в медіапросторі, його місце в системі соціально- гуманітарних дисциплін;	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмова контрольна робота	10
1.2	базові релігієзнавчі поняття, їх сутність;	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	5
1.3	основні концепції дослідження релігії; основні релігієзнавчі джерела	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	10
1.4	сутність і значення релігії в духовно-культурному житті суспільства та висвітлення релігійних мотивів в медіа;	Лекції семінари, самостійна робота	Усні доповіді, письмова контрольна робота	10
1.5	загально-теоретичні основи функціонування релігійних організацій;	Лекції семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	10
	Вміти:			
2.1	обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо значення релігії в житті людини; застосовувати теоретичні знання при вирішенні професійних завдань;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	10
2.2	аналізувати діяльність релігійних організацій та їх вплив на культуру і розвиток соціуму;	Лекції, семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	5
2.3	вдаватися до діалогу з віруючими різних конфесій як засобу досягнення консенсусу, громадянської злагоди в суспільстві.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	10
2.4	здійснювати пошук, систематизацію та інтерпретацію додаткової інформації, необхідної для вивчення проблематики курсу	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	5
	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої релігієзнавчої літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	5
3.2	презентувати результати здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5

3.3	формулювати і аргументувати власну думку в ході дискусії з проблем релігії та їх сучасної суспільної ролі; вести полеміку стосовно даних питань на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом курсу.	Семінари	Дискусії	5
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу стосовно питань курсу;	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмова контрольна робота	5
4.2	вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
ПРН 3. Мати навички застосування предметних знань з релігієзнавства з метою аналізу актуальних суспільних проблем.	+		+			+	+			+			+	
ПРН 11. Застосовувати релігієзнавче знання та методи наукового дослідження релігії для практичного вирішення сучасних соціокультурних проблем.		+						+		+		+		
ПРН 15. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі релігієзнавства.					+				+					+
ПРН 16. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності, нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.				+							+		+	

7.Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.5), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.4); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.2), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 2.3, 2.2, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 25 / 40 балів
2. **Самостійна робота №1** (Презентація самостійного дослідження на тему «Релігія і церква в медіапросторі»): РН 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 3.2, 4.1, 4.2 – 12 / 20 балів
3. **Самостійна робота №2** (Самостійне дослідження: «релігійні веб-портали України»):

РН 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 3.2, 4.1, 4.2 – 11 / 20 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах) та за самостійні роботи (презентація самостійного дослідження (доповідь)). Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 80 балів
- в мінімальному вимірі 48 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкова контрольна робота в письмовій формі - РН 1.1, 1.4, 4.1– 12 / 20 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу, що проводить семінарські заняття.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2. Організація оцінювання

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До теми: 3, 4, 6, 7, 9 протягом семестру. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«5» x 5 = 25	«8» x 5 = 40
Самостійна робота	До теми 7: Самостійна робота 1. Презентація самостійного дослідження на тему «Релігія і церква в медіапросторі»	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
	Самостійна робота 2. Самостійне дослідження: «релігійні веб-портали України»	«11» x 1 = 11	«20» x 1 = 20
Контрольна робота	До тем 1-10	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Загальна		60	100

семестрова оцінка без урахування коефіцієнту			
--	--	--	--

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь

8-7 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов’язкову та додаткову літературу

6-5 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

4-3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2-1 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота (Презентація самостійного дослідження на тему «Релігія і церква в медіапросторі»; релігійні веб-портали України) та підсумкова робота:

20-16 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов’язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження

15-12 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

11-0 балів - в цілому володіє матеріалом, але фрагментарно та поверхово його презентує, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань. Робота містить суттєві помилки.

Шкала відповідності:

Зараховано /Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1	Тема 1. Правові положення, міжнародні конвенції та договори, національне законодавство про свободу слова та віросповідання	2	2	7
2	Тема 2. Виклики та проблеми висвітлення релігійних феноменів у сучасних ЗМІ: світовий досвід	2	2	10
3	Тема 3. Виклики та проблеми висвітлення релігійних феноменів у сучасних ЗМІ: пострадянський український досвід	2	2	10
4	Тема 4. Офіційні конфесійні засоби масової інформації: веб-сайти, портали, друковані видання, радіо та телебачення	2	2	5
5	Тема 5. Офіційні лідери суспільної думки: богослови, спікери, коментатори	2	2	7
6	Тема 6. Релігійна журналістика у незалежних ЗМІ	2	2	6
7	Тема 7. Релігійно-соціальні блоги, влоги та «моментальна журналістика». Неофіційні лідери суспільної думки Самостійна робота 1. Презентація самостійного дослідження на тему «Релігія і церква в медіапросторі»		4	10
8	Тема 8. Освітні й науково-популярні релігійні медіа: офіційні та приватні	4	2	7
9	Тема 9. Інформаційний екстремізм у релігійній сфері: від цькування до погроз	2	2	6
10	Тема 10. Перспективи релігійних медіа в Україні. Самостійна робота 2. Релігійні веб-портали України	2	2	8
11	Контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	22	22	76

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **22 год.**

Семінарських занять – **22 год.**

Самостійна робота – **76 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (базова)

1. Історія, устрій і правовий статус християнських церков: Навчально-методичний посібник з конфесійно-практичного релігієзнавства для студентів філософського факультету. / В.І. Лубський, Є.А. Харьковщенко, М.В. Лубська, Т.Г. Горбаченко, І.М. Фенно; за ред. докт. філоф. наук, проф. М.В. Лубської. – К: «Центр учбової літератури», 2015. – 728 с.

2. Саган О. Н. Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан. Київ : Світ знань, 2004. 912 с.
2. Бойко А. Політика і релігія у дзеркалі преси. Наукові записки Інституту журналістики. К. 2005. Т. 17. С.25-35. 3.Бойко А. Мас-медіа України: проблеми релігії. In medias res. Дніпропетровськ, 2007. С. 12-19.
- 3.Бучма О. Політика і релігія в Україні: тенденції змін. Рел. Панорама. 2004. № 6. С.49.
- 4.Животко А. Історія української преси. К. Наука. 1999. 258 с. 6.Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми. Наук. видання. Петрів Т., Сафаров А., Сюмар В., Чекмишев О. К. Наука. 2006. 159 с.
- 5.Здоровега В. Про журналістику і журналістів. Статті, есе, виступи, діалоги. Львів: Світоч. 2004. 250 с.
6. Комінко Ю. Релігійна тематика на сторінках провідних загальнонаціональних видань. Наукові записки ін-ту журналістики. 2006. Т. 22. С. 69-74.
- 7.Іслам в Україні. Збірник наук. ст. Сімферополь. 2005. 657 с. 10.Колодний А. Свобода совісті і преса/ А.Колодний// Актуальні проблеми державно-церковних відносин в Україні. К.,2001. С.56-89.
8. Шуба О. Релігія в етнонаціональному розвитку України. К.: Криниця. 1999. 235 с. 12.
9. Юраш А. Тенденції становлення модерної релігійної преси: нова якість чи рецидив тоталітарного мислення? Українська журналістика: формування сучасного обличчя. Вісник Львівського державного ун-ту імені Івана Франка. Серія «Журналістика». 1993. Вип. 18. С. 22-32.
10. Юраш А. Сучасна релігійна преса та її прямі попередники. Вісник ЛДУ. Серія журналістика. 1995. Вип. 19. С. 23-30. 14. Юраш А. До питання про стосунки держави і Церкви (на прикладі видавничої діяльності РПЦ). Студії Політологічного центру "Генеза". 1995. N. 3. С. 182-189.
11. Юраш А. Релігійна преса як синтетичний конфесійножурналістський феномен. Збірник праць кафедри української преси. Львів, 1996. С. 56-64.

Додаткова:

1. Академічне релігієзнавство – К., 2000.
2. Дисциплінарне релігієзнавство. Навчальний посібник (за ред. А.Колодного). – К., 2010.
3. Єленський В. Релігія і українське суспільство. // Людина і світ. – 1996. – № 1-2.
4. Закович М.М. Релігієзнавство. - К., 2002.
5. Колодний А. М. Історіософія релігії. Монографія / А. М. Колодний. – К.: УАР, 2013. – 386 с.
6. Церковне (канонічне) право: Підручник. / В.І. Лубський, Є.А. Харьковщенко, М.В. Лубська, Т.Г. Горбаченко. – К: «Центр учбової літератури», 2015. – 640 с